VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Vastine

28.11.2024

VN/33727/2023
VN/33727/2023-OKM-277

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Vastine sivistysvaliokunnalle

Sivistysvaliokunta pyysi lisäselvitystä siitä, mitä kustannuskorit käytännössä tarkoittavat.

Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa otetaan huomioon eri koulutusten väliset kustannuserot. Lisäksi rahoituksessa käytetään kertoimia, joilla ohjataan koulutuksen järjestäjien toimintaa muun muassa kohdistamaan koulutusta enemmän ensimmäistä tutkintoa suorittaville tai ennen koulutusta työttömänä olleille henkilöille. Kustannusten huomioimisessa käytettävät korotuskertoimet perustuvat Opetushallituksen kustannusten keruuseen. Tiedot ovat peräisin koulutuksen järjestäjiltä. Opetushallitus kerää kustannustiedot 33 seurantaryhmän tarkkuudella. Tutkintojen sijoittuminen seurantaryhmiin perustuu Tilastokeskuksen koulutusalaluokitukseen.

Seurantaryhmien ja niiden mukana tutkintojen sijoittuminen eri kustannusryhmiin sekä kustannusryhmien kertoimet määräytyvät täysin kustannustietoihin perustuen ilman mitään muita perusteita tai harkintaa. Tiukasti kustannuksiin perustuvalla kustannusryhmien ja niiden kertoimien määrittelyllä pyritään varmistamaan kaikkien koulutuksen järjestäjien ja koulutusalojen tasapuolinen kohtelu.

Kustannuskertoimista säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista (1244/2020, rahoitusasetus). Kustannuskertoimista ei siten säädetä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetulla lailla, jota nyt esitetään muutettavan.

Voimassa olevassa rahoitusasetuksessa olevat kustannuskertoimet perustuvat vuoden 2019 kustannustietoihin. Osana rahoitusuudistusta on valmisteltu kustannuskertoimien päivittämistä vuoden 2022 kustannustietojen mukaisesti. Ensi vuonna annettavaa rahoitusasetusta varten käytettävissä ovat vuoden 2023 kustannustiedot. Hallituksen esityksen lausuntokierroksen jälkeen ehdotusta on muutettu siten, että viiden kustannuskorin sijaan käytettäisiin seitsemää kustannuskoria. Siirtyminen tutkintokoulutuksen viidestä kustannusryhmästä seitsemään kustannusryhmään ottaisi olennaisesti viittä kustannusryhmää paremmin huomioon rahoituksen kustannusvastaavuuden. Kun kustannusryhmiä olisi viiden sijasta seitsemän, poikkeaa yksittäisen seurantaryhmän kustannukset kyseisen kustannusryhmän keskikustannuksista vähemmän, ja tämän myötä kerroin vastaa paremmin yksittäisen seurantaryhmän ja siinä olevien tutkintojen kustannuksia. Kustannusryhmien kertoimet ja tutkintojen sijoittaminen kustannusryhmiin määräytyisivät edelleen täysin kustannustietoihin perustuen ilman mitään muita perusteita tai harkintaa.

Rahoitusasetusluonnos ja sen muistio käyvät lausuntokierroksella ennen asetuksen antamista keväällä 2025.

Sivistysvaliokunta pyysi saada nähtäväksi ministeriössä oppilaitoskohtaisen rahoituksen laskennassa käytetty simulointimalli.

Vastineen liitteenä on uuden ehdotetun rahoitusjärjestelmän simulointimalli, jota on ministeriössä käytetty valmistelun tukena. Taulukko antaa hyvän käsityksen rahoituksen muutoksista yleisellä ta-

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Valtioneuvosto PL 23 00023 Valtioneuvosto	 Snellmaninkatu 1 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		

solla, mutta yksittäisiin koulutuksen järjestäjiin kohdistuviin lukuihin on kuitenkin suhtauduttava varauksella. Luotettavampia arvioita rahoitusmallin muutoksista yksittäisten koulutuksen järjestäjien rahoitukseen saadaan, kun vuoden 2025 rahoituksen varsinainen suoritepäätös on tehty, rahoitusasetus kertoimineen on annettu ja kunkin koulutuksen järjestäjän järjestämislupaan on kirjattu rahoituksen perusteeksi hyväksyttävien toteutuneiden opiskelijavuosien enimmäismäärä niitä opiskelijavuosia koskien, jotka eivät ole maksuttomuuden piirissä.

Sivistysvaliokunta pyysi opetus- ja kulttuuriministeriön vastausta SAK:n antaman lausunnon sivulla 2 olevaan huomioon koskien opiskelijoilta perittäviä maksuja.

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esityksessä esitettiin opiskelijamaksujen poistamista. Lausuntopalautteen perusteella esityksestä kuitenkin luovuttiin, eikä hallitus esitä tällä esityksellä opiskelijamaksuista luopumista. Opiskelijamaksujen keräämisessä esitetään nykytilan jatkamista.

Opiskelijamaksujen perimismahdollisuuden vuoksi ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusten rahoitusta alennetaan tutkintotyyppikertoimella suhteessa perustutkintoihin. Alennus tehdään kaikkiin ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin. Opiskelijamaksuja on kerätty vaihtelevasti eri ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa. Osassa tutkintoja ei ollenkaan. Osassa tutkintoja niitä on pystytty keräämään enemmänkin kuin mitä tutkintotyyppikertoimella on rahoitusta vähennetty. Näiden tutkintojen kohdalla on ollut kysyntää ja maksuvalmiutta opiskelijamaksuista huolimatta. Ammattitutkintojen perustutkintoja alempi rahoitus saattaa joissain tilanteissa ohjata järjestämään pitempikestoisia perustutkintoja, vaikka tarkoituksenmukaisempaa olisit ohjata opiskelijoita lyhyempikestoisiin ammattitutkintoihin. Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedossa ei kuitenkaan ole, että opiskelijamaksut olisivat laajemmin muodostuneet esteeksi opiskelujen aloittamiselle.

Hallitusneuvos Anna Kankaanpää

Liite Simulointimalli (excel-taulukko)

Jakelu Eduskunnan sivistysvaliokunta

Tiedoksi OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Anita Westerholm
OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Anita Lehikoinen
OKM LAMOS Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen osasto, Petri Lempinen